

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 32. (92.) ÉVF. • 8. SZÁM • 2022. AUGUSZTUS • ÁRA: 3 LEJ

Ilkei Árpád: Lelkészszentelés a marosvásárhelyi zsinati ülésen

Nyári számvetés

• A nyár elénk öntötte ajándékait, és mi szívünk tiszta örömeivel fogadjuk azokat: egyházköri és nőszövetségi körü találkozókra járunk, hogy újra kezét szoríthassunk rég nem látott ismerőseinkkel, gyermektáborok zsvajától hangosak Erdély unitárius települései, egyházunk főtanácsai és zsinati ülésen ad hálát a megvalósításokért és azon egyháztagokért, akik az elmúlt időszakban fáradhatatlanul szolgálták Isten országát, és imádkozik azokért, akik a lelkeszi hivatást választották.

Aztán ott vannak a nyár keserűdes gyümölcsei: segélyszervezetünk mindent megtesz azért, hogy a háború menekültjeit nálunk és szülőföldjükön is ellássa a legszükségesebbekkel. Egyszerre öröm és szívfájdalom a menekültgyermekeket elnézni, amint a nekik szervezett táborban vakációznak. Szívünkbe bekúszik az aggodalom, látva az aszály sújtotta tájat. Bízunk benne: összegyűlnek a népek és országok, hogy tudásukkal háborúzás helyett életterünket óvják.

A tartalomból:

Ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa és Zsinata

4

Unitárius látnivalók a szentendrei skanzenben I.

6

Az egyetértés elvét követni

8

„Jöjjetek, mert már minden készen van!”
(Lk 14,17)

11

„...összegyűlnek a népek és országok, hogy az URat tiszteljék.” (Zsolt 102,23)

Főtanácsi és zsinati ülés Marosvásárhelyen

LÉLEKKENYÉR

Az Isten prófétái vagyunk*

BARDÓCZ-TÓDOR
ANDRÁS

Az Isten szentlelkét az kapja, aki kéri. De megtartani azt nemcsak egy kérésből áll, hanem dolgozni kell vele és érte, hogy velünk maradjon Istennek ez az ajándéka. Cselekednünk kell az élő Istennek szavát úgy, hogy azáltal munkáljuk az Istenben hívók lelki üdvösségét. Mert nincs egyéb célja szent elhivatásunknak és küldetésünknek, mint hogy szolgáljuk a lelkek üdvösségét a jézusi tanítás szerint.

Ez az Úr minden papjának és prófétájának szent feladata. Ez a mi feladatunk is: prófétálni az Isten szentlelke által. Mondani, amit ő üzen nekünk, ő súg a fülünkbe, ő ültet a szívünkbe. Fiatalságunk idején, mikor bőven árad a lélek, és elhalmoz örömmel és vénségünk idején, a halál és gyász árnyékában, az egyház kebelén és attól függetlenül egyaránt. Mert akit az Isten egyszer elhív a prófétálásra, azt el nem engedi soha, és legyen akár fiatal, akár öreg, s emberi számítás szerint nyugalmazott vagy egyházától eltávolított, az Isten nem ad nyugalmat az élő papjainak, és nem ad feloldozást a szolgálat alól.

Nem szinonima ez a két szó: pap és próféta. Hiszem, hogy én is egy vagyok nemcsak Istennek papjai, hanem prófétái közül is. Mert beszélek arról, hogy miként érhetjük el az élet végső célját. Másról nem is beszélhetek, csak erről, mert ezt adja számba az Istennek lelke. Minden más hiába, mert az ő ereje tart, és tartja meg bennem is a prófétálás szavait. Már csak arra várok, hogy eloszlassa a félelmet, amely bennem él, s hogy teljes hittel és igazán, fátyol nélkül mondhasam szavait.

A prófétálás szavai az Isten lelkéből adatnak. Azonban nem szólhatja mindenki Istennek szavát. Mert nem mindenkinek célja, hogy az Istennek tessen szolgálatot, és még azok között is, akiket papjainak neveznek, sokan vannak, akik nem hallják az ő szavát. És még az ő prófétáinak nevezettek között is sokan azt mondják, amit saját szívük súg. És vannak olyanok, akiket nem illetnek áldó kezek, hogy a szentlélek rájuk kiáradjon, mégis igaz beszéddel szólják az Úr akaratát. Szerencsés véletlen, ha ez a kettő éppen egybeesik. S hogy részese vagyok-e ennek a szerencsének, még nem tudom.

Mit tehet hát az ember, az Isten papja? Kitartóan visszhangozza a szavakat, amelyeket meghallott, és teszi, amit az Isten kér tőle, és reméli, várja, hogy a

* Rovatunkban azokat a lelkészeket szólaltatjuk meg, akiket a június 25-i marosvásárhelyi zsinat szentelt fel.

szavak és tettek hatása megmutatkozzon. S mit tehet az ember, aki két kezének munkája által él? Dicsőítenie kell az Istent, hogy papokat rendelt a nép közé. S örvendenie kell, hogy van, aki még szólja az Isten szavát, és követnie kell az Isten szavát a saját lelkiismerete szerint.

Mert semmi nem választja el az igaz prófétálást a hamistól, csak az emberi lélek, amely tudja, mi az igaz Isten szándéka. Az igaz próféták tehát olyat szólnak,

„Én azonban ezt mondtam: Hasztalan fáradoztam, semmiért, hiába pazaroltam erőmet. De az Úrnál van az én ügyem, és munkám jutalma Istenemnél.”

(Ézs 49,4)

ami az igaz hívek lelkével rezonál, és ahol ez történik, ott jelenik meg az üdvösségre vezető ösvény csodája. Ahol pedig hamis papok beszélnek igaz híveknek, ott félelem uralkodik, s ahol igaz papok beszélnek hamis híveknek, ott a gonoszság. De hiszem, hogy az igaz hit és az Istennek üzenete a rossz papot a hívek által megigazíthatja, és az eltávolított híveket a papjuk szava által helyre terelheti.

Mit várhatunk tehát, hívek és papok ezért cserébe az Istentől? A munkáért, a hitért és a kitartásért. Mert még ha itt a földön hiába cselekszünk is, van jutalmunk. Van jutalmam.

„Én azonban ezt mondtam: Hasztalan fáradoztam, semmiért, hiába pazaroltam erőmet. De az Úrnál van az én ügyem, és munkám jutalma Istenemnél. Most pedig ezt mondja az Úr – aki már az anyaméhben szolgájának teremtett, hogy visszavezessem hozzá Jákóbot, és köréje gyűjtssem Izráelt, mert nagyra becül engem az Úr, és Istenemnél megvan rá az erőm –, ezt mondta: Kevésnek tartom, hogy Jákób törzseinek helyreállításában és a megmentett Izráel visszatérítésében légy az én szolgám. A népek világosságává teszlek, hogy eljusson szabadításom a föld határáig.” (Ézs 49,4–6)

Ezért szólok és fogom szólni azt, amit hitem szerint Istenem ad a számba életemen át. Egyebet nem tehetek. S nem tehet egyebet Istennek egyetlen igaz prófétája sem, akit ő hívott el örökre.

Ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa és Zsinata

• A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa június 24-én ülésezett Marosvásárhelyen, a kövesdombi unitárius templomban. A tanácskozást Kiss Zsuzsanna ikland-nagyernyei lelkész imája és Kriza János magyarországi püspöki helynök szószéki szolgálata nyitotta meg. Az énekvezéri teendőket Kerekes Csaba helybeli kántor látta el. Az ülés napirendjén szolgálati eskütételek, a közelmúltban elhunytakra való megemlékezés, időközi választások, valamint a hivatali jelentések és működési beszámolók megtárgyalása szerepelt.

A 17 órától kezdődő ünnepi gálán egyházunk püspöke és Farkas Emőd főgondnok tiszteletbeli címeket adományozott: Erdő Lászlónak, a Kolozsvár-Belvárosi Egyházközség keblitanácsosának, Fehér László medgyesi gondnoknak, id. Jenei Zoltán dicsőszentmártoni keblitanácsosnak, id. Bódi István, id. Kiss János, id. Molnár István, Molnár Miklós désfalvi keblitanácsosoknak, id. Jakab Sándor harangláb keblitanácsosnak, Bartha Dénes oklándi gondnoknak, Dombi Gyula (Csíkszereda) és Mezei Domokos (Homoródjánosfalva) egyházköri felügyelők gondnoknak, Kászoni-Kövendi József püspöki helynöknek, Béres-Muszka Ibolya egyházkerületi könyvtárosnak, Schmidt Piroska és Kriza Dániel budapesti keblitanácsosoknak.

Ez alkalommal köszöntötték és méltatták a kerek évfordulót ünneplő lelkészeket: a 90 éves Benedek Sándor lelkész-esperest, a 80 éves Farkas Dénes lelkész-esperest, a 70 éves Bálint Benczédi Ferenc püspököt, Máthé Dénes főgondnokot, Nagy Endre és Szombatfalvi József lelkész-espereseket, Szabó Zoltán és Székely János lelkészeket. Köszöntötték és méltatták a nyugalomba vonult lelkészeket, úgy mint a 49 után nyugalomba vonult Bálint Benczédi Ferenc püspököt, a 47 év után nyugalomba vonult Rezi Elek teológiai tanárt, a 45 év után nyugalomba vonuló Balázs Sándor magyarországi, Sándor Botond Alpár nagyenyedi, Szén Sándor Attila siménfalvi lelkészeket, a 44 év után nyugalomba vonuló Szász Ferenc brassói lelkészt, a 35 év után nyugalomba vonuló Benedek Jakab segesvári lelkészt, a 30 év után nyugalomba vonuló Katona Dénes székelyudvarhelyi kórházlelkészt. Egyházunk Főtanácsa méltatta a nyugalomba vonuló világi alkalmazottakat: Benedek Enikő segesvári irodavezető-énekvezért, Nagy Gizellát, a marosvásárhelyi Bolyai téri iroda vezetőjét, Székely Surányi Ilona kövendi, Tar Jenő maroszentgyörgyi, Orbán-Fitori Melinda kálnoki és bodoki énekvezéreket, Csete Annát, a püspöki hivatal épületgondozóját.

A Főtanács méltatta továbbá a kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményeket: a bágyoni, nagyajtai,

oklándi, várfalvi, városfalvi egyházközséget és Szent-Iványi Ilona pestszentlőrinci lelkészt azon fáradságtalan munkáért, amellyel templomaikat helyreállították; Elekes Zsolt, Jobbágy Mária Júlia, Rácz Norbert Zsolt, Solymosi Zsolt, Székely Kinga Réka és Vagyas Attila lelkészt, Ilkei Lóránd és Nagy Norbert lelkészjelöltet, Bolozovics Olena, Kiss Olivér Tamás, Székely Andrea, Szkalszkij Vladimir és Tamás Levente önkéntest az ukrain háború menekültjeit segélyező munkacsoportban kifejtett tevékenységükért; Popa Ilona Aurélia örök egyletest az ODFIE-ben kifejtett tevékenységéért; Fekete Levente lelkészt példamutató egyházzolgálatáért; Fülöp Emese vallásstanárt a brassói unitárius vallásoktatás megszervezéséhez és több évtizedes működtetéséhez való hozzájárulásáért; a Székelyudvarhelyi 1. Számú Unitárius Egyházközség Nőszövetsége varrócsoportját kitaró és áldozatos munkájáért, amellyel elkészítette az UNOSZ vándorabroszának másolatát a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum számára.

A záróvacsorát régi hagyomány szerint a Berde Mózes egykori egyházi előljáró, adománytevő nevét viselő serleggel tartott pohárköszöntő nyitotta meg, amelyet Ferenczi Zoltán Sámuel műemlékvédelmi szakmérnök mondott.

A Magyar Unitárius Egyház törvényhozó testülete, a Zsinat június 25-én ülésezett a kövesdombi templomban.

A napirenden szolgálati eskütétel, püspöki helyzetjelentés és ünnepi nyilatkozat elfogadása szerepelt. A zsinati ülés Lőrinczi Lajos közügyigazgató áhítatával kezdődött. A jelenlét számbavétele és a Zsinat határozatképességének megállapítása után Kovács István főpásztor helyzetértékelést tartott az egyház hivatásbetöltéséről és jövőjéről. Ezt követően a Zsinat ünnepi nyilatkozatot fogadott el az erdélyi és magyarországi egyházrészek újraegyesülésének tizedik évfordulója alkalmából.

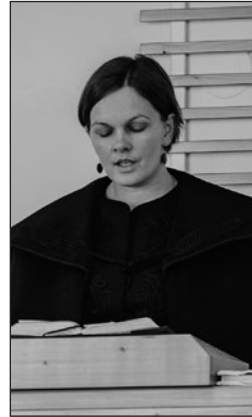
A 13 órakor kezdődő ünnepi istentiszteleten a szószéki szolgálatot Mátéfi Tímea énlaki lelkész végezte, lelkézszen telési beszédet Kovács István püspök, úrvacsorai ágendát pedig Tófalvi Tamás székelyszentmihályi lelkész mondott. Az énekvezéri teendőket Szabó Hajnal Imola, a marosvásárhelyi Bolyai téri Unitárius Egyházközség kántora látta el.

A Zsinat a következő lelkészeket szentelte fel: Bakó-Nagy Zsuzsanna (Győr), Bardócz-Tódor András (Gyepes), Benedek Csongor (Szováta), Elekes Zsolt (Kolozsvár), Farkas Orsolya (Székelykeresztúr), Kerekes Mónika (Gyergyószentmiklós), Lurtz Zsolt (Abásfalva), Magyar Zita Emese (Kolozsvár), Márton Edit (Petrozsény)

Lupény), Palkó Zalán Koppány (Felsőrákos), Szilágyi Szilamér (Nyárádszentlászló), Szombatfalvi Csongor (Désfalva), Zoltáni Ilona (Székelymuzsna).

Az ünnepségen részt vett – más meghívottakkal együtt – Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere, aki köszöntőbeszédet intézett a jelenlevőkhöz.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ SAJTÓOSZTÁLYA

A Magyar Unitárius Egyház zsinati nyilatkozata

• A Magyar Unitárius Egyház a keresztény hitelveken alapszik, intézményesülését az Erdélyi Országgyűlés 1568. évi vallásügyi határozata tette lehetővé. A huszadik századi történelmi tragédiák következtében egyházszervezetünk több alkalommal is két részre szakadt. Az erdélyi és a magyarországi egyházrészek újraegyesítésére tíz évvel ezelőtt, a 2012. június 28-án tartott zsinati ülésen került sor. Mindezt hosszú ideig tartó, egyházszerte elindult egyéni, gyülekezeti és főhatósági kezdeményezések előzték meg.

Isten iránti hálával gondolunk a tíz évvel ezelőtti egyháztörténelmi eseményre, amikor is a Zsinat ünnepélyesen kinyilvánította: „A Magyar Unitárius Egyház jövőbeli működésében, szervezeti felépítésében,

belső jogrendjében, valamint istentiszteleti és szertartási rendjében egységes egyházszervezetet alkot.” Ma is úgy gondoljuk, hogy a trianoni döntés egyházi következményeire adott válaszuk helyes, illetve az elszakított egyházrészek egységének helyreállítása szükségyszerű volt. Egyházunk elmúlt évtizedét az intézményi egységesülés gyakorlati megvalósítása, valamint a külső és belső egyházi önrendelkezés kereteinek tartalommal való kitöltése, továbbá az egységes intézményi kereten belüli egyházi élet kihívásai jellemezték.

A kerek évforduló újabb lehetőség az egykori szándék megerősítésére: a Magyar Unitárius Egyház teljes körű egyházszervezeti egységben kívánja megélni a jézusi evangéliumot, az isten- és emberszolgálat vállalását.

Évfordulós megemlékezésünk alkalmával hálát adunk gondviselő Istenünknek. Tisztelettel emlékezünk mindazokra, akik áldozatos helytállással töltötték be egyházzolgáló hivatásukat a szétszakitottság megpróbáló évtizedeiben, illetve az egységesülés évtizedében. Istenbe vetett hittel és reménységgel kívánjuk szolgálni a jövőben is egyházunk küldetésének megvalósulását. Isten legyen velünk és áldja meg egyházunkat!

2022. június 25., Marosvásárhely

Unitárius látnivalók a szentendrei skanzenben I.

• Május 19-én megnyílt a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Erdély épületegyüttesének első kiállítási egysége. Az épületegyüttes különlegessége, hogy az érdeklődők bepillantást nyerhetnek nemcsak az erdélyi falu, hanem a székelyföldi városok lakóinak polgárosodó életébe is.

A skanzen Erdély épületegyüttese egy olyan kiállítást valósít meg látványelemekkel, digitális eszközökkel, modern interpretációs módszerekkel, amely az épületek, enteriőrök bemutatása mellett egyéni történetek, sorsok és történelmi események megragadására is vállalkozik. Az épületegyüttes termes kiállításai egy-egy témakört árnyaltan, mélységében bontanak ki, legyen szó az erdélyi szászokat, a magyar örményeket, Erdély 19–20. századi irodalmi életét, Erdély népességét bemutató nagyszabású kiállításokról vagy a kisebb területen megvalósult, ám ugyanolyan alaposan kidolgozott témákról. Az érzelmi azonosulást számtalan helyszínen installációk és interaktív játékok segítik. Egyedülálló látványossága lesz az Erdély-épületegyüttesnek az élő történeleminterpretáció, amelynek segítségével a portákat járva, a lakóházakba betérve a századfordulós kisváros korhű ruhákba öltözött lakóival találkozhatnak a látogatók. A skanzen hangsúlyt fektet a múzeumi tudásanyag élményekkel közvetített átadására, amely az egész család számára kulturális élményt és szórakozást kínál.

Hangulatos kisvárosi tér köré rendeződnek a lakó- és középületek másolatai (bizonyos esetekben az eredeti épületek!): a Kós Károly tervezte ügyvédlakás (Sepsiszentgyörgy), az impozáns szecessziós homlokzattal rendelkező nyomda és a kisváros hangulatát meghatározó kávéház (Marosvásárhely). Az épületbelsőik zömében a századforduló időszakát ragadják meg. A 20. század eleji posta megannyi korabeli újdonsága megjelenik a székelyudvarhelyi postahivatalban. A legnagyobb polgári patikák mintájára működő székelykeresztúri patika mellett beléphetnek a látogatók a kézdivásárhelyi divatáru-kereskedés üzlethelyiségébe is. Számtalan termes kiállítás és aktív helyszín hozza közel a korszakot az érdeklődőkhöz. A Járgány parkban két- és háromkerekű velocipéddel is próbára tehetik ügyességüket, az öltöztetőhelyszínen a korszak divatos ruhadarabjait ölthetik magukra.

A kisvárosi kiállítási egység mellett megépült az Erdély-épületegyüttes középpontját jelentő nyárádgálfalvi unitárius templom, de az egyházi telekhez iskola és kultúrház is kapcsolódik. Az erdélyi falut eddig öt lakóház szemlélteti az épületegyüttesben. A szász-újfalusi porta az erdélyi szász kultúra sokszínűségét

és gazdagságát tárja a látogatók elé, a hosszúfalusi porta a hétfalusi csángók életmódjával ismertet meg. A balavásári portán a Kis-Küküllő mente építésze és életmódja mellett az erdélyi konyha mindennapi alapanyaga, a kukorica került fókuszba. Az Erdély-épületegyüttes legrégebbi épülete, a csíkszentsimoni porta a csíki népszokásokat és ünnepeket helyezi középpontba, és itt jelenik meg az erdélyi identitás meghatározó eleme, a székely kapu is. A homoródalmási porta a helyi bútorfestő család festett bútorainak megismertetésére koncentrál.

A 2022-ben megnyílt Erdély-kiállítás

Ha a Sztaravodai úton elhagyjuk Szentendrét, a Pilis hegyvonulatai előtt már messziről feltűnik a skanzen új épületegyüttesének temploma, megjelennek a jellegzetes erdélyi parasztházak, és elénk tárulnak egy kisváros házai.

A Erdély-épületegyüttes megvalósulásával a skanzen hatvanhektáros területe tizenöt hektárral növekedett. Az épületegyüttes a Sztaravodai út bal oldalán épült fel, így a Skanzen régi és új területeit egy közút vágja ketté. Szimbolikus jelentéssel bír, hogy a határon túli 103 000 km²-nyi területet reprezentáló új kiállítási egységhez egy határátkelőn és a főút alatt átvezető alagúton keresztül juthatnak el a múzeum látogatói. A kialakított magyar-román határátkelőnél megtapasztalhatják, hogyan folyt az útlevelek ellenőrzése és a vámvizsgálat a Magyar Népköztársaság idejében.

A határátkelőt elhagyva az alagúton át jutunk el az épületegyüttes bejáratát jelképező Erdély kapuja térinstallációhoz. A bejárat épületen át érkeznek meg a vendégek a városi kiállítási egység főterére. A skanzen Erdély-épületegyüttesében a városi épületek ezen tér köré szerveződnek.

A városi kiállítási egység házainak megjelenítésével a múzeum célja, hogy a különböző funkciókat betöltő épületeket a látogató egyetlen székelőföldi (fiktív) kisváros részeként értelmezze. A városi közteret padok, kandeláberek mellett egy 1848–1849-es sepsiszentgyörgyi honvédelemkmű színesíti.

A térről indul a marosvásárhelyi kávéház és a székelőkeresztúri patika közötti utca, amely elvezet az Erdély-épületegyüttes falusi portáihoz. A térről kiinduló másik utcán át (a marosvásárhelyi kávéház és a nyomda épülete között) a Járgány parkhoz sétálhatunk.

I. Város

A skanzen Erdély tájegységének városi épületegyüttese a 20. század első felét megidézve mutatja be az erdélyi városfejlődés, művelődés- és kultúrtörténet jelenségeit, a lakáskultúra és életmód területén bekövetkezett változásokat. A falusi és városi életmód szorosán összekapcsolódott, hiszen a falvak lakói a városokat keresték fel, ha gyógyszertárba mentek, peres vagy hagyatéki ügyeiket intézték az ügyvédnél, de akkor is, ha kultúrára, szórakozásra vagy éppen divatos ruhára vágytak. A különböző települések lakóinak élete sok szállal kapcsolódott egymáshoz.

II. Falu

A városi térről induló utcán keresztül érjük el a falusi kiállítási egységet és az Erdély-épületegyüttes közép-pontját jelző egyházi portát.

Egyházi porta

Az erdélyi magyarság vallási életének fontos eleme, hogy a közösségi élet irányítása évszázadokon át az egyházközségek hatáskörébe tartozott. Az egyházak által létrehozott szervezetek tevékenykedtek és tevékenykednek az oktatásban, szociális ellátásban, művelődési életben és a közösségfejlesztésben. Ezen intézmények a közösség megmaradásában, hitének és magyarságának megőrzésében kiemelkedő szerepet játszanak.

Kiemelt szakrális épületként Nyárádgálfalva unitárius templomának másolata épült fel a skanzen Erdély-épületegyüttesében, de az egyházi telek része az unitárius iskola és a kultúrház is.

A SZABADTÉRI NÉPRAJZI MÚZEUM
SAJTÓOSZTÁLYA

(Folytatás következő számunkban.)

Europa Nostra-díjas a Vallásszabadság Háza

Június 30-án hirdette ki az Európai Bizottság és az Europa Nostra örökségvédelmi szervezet idei díjazottjait. A kolozsvári Vallásszabadság Háza, a volt unitárius püspöki rezidencia helyreállítását a műemlékvédelmi szakterület legrangosabb kitüntetésével, Európai Örökség-díjjal / Europa Nostra-díjjal tüntették ki. A város egyik legkorábbi, számos látványos 15. századi építészeti részletben gazdag polgárházának helyreállítása 2009–2019 között a magyar és a román állam támogatásával, több tucat szakember és helyreállító csapat közös munkája által valósult meg.

A laudációban a zsűri külön kiemelte, hogy egy korábban veszélyeztetett és súlyosan károsodott épület alapos művészettörténeti és régészeti kutatást követő hiteles helyreállításán túl értékelendő, hogy a Vallásszabadság Háza 2018-tól a nagyközönség előtt is megnyitotta kapuit, és ezáltal Kolozsvár egyik fontos és közkedvelt kulturális központjává vált. Mi több, a házban három állandó kiállítás is helyet kapott. A helyreállítás során feltárt jelentős régészeti leletek bemutatása mellett láthatóvá és látogathatóvá váltak a Magyar Unitárius Egyház művészeti értékeiből, kegytár-

gyaiból, kézírataiból, könyveiből és festménygyűjteményéből kialakított tárlatok. Szintén értékelendő, hogy a kulturális funkciók, konferencia- és kutatóközpont, valamint kiállítások kiegészítéseként létrehozott gazdasági terek, az étterem és a szálláshelyek hosszú távon is biztosíthatják az intézmény fenntartását.

Idén az Európai Bizottság és az Europa Nostra örökségvédelmi szervezet által közösen meghirdetett Európai Örökség-díjban / Europa Nostra-díjban öt kategóriában 18 ország 30 projektje részesült. A díjak ünnepélyes átadására szeptember 26-án Prágában kerül sor.

(U. K.)

Az egyetértés elvét követni

Május 4-én Székelyudvarhelyen adta át a stafétát az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének leköszönő elnöke, Csete Árpád a szövetség új elnökének, Demeter Sándor Lórándnak, a székelyderzsi gyülekezet lelkészének. A lelkészszövetség elnöki tisztségét tíz éven át betöltő Csete Árpáddal, a homoródalmási gyülekezet lelkészével a szerkesztő beszélgetett.

• Nemrégiben történt meg az ULOSZ vezetőségváltása. Milyen tervekkel, reményekkel vállalta el a lelkészszövetség elnöki tisztségét annak idején? Hogyan tekint vissza a szervezet élén töltött idejére?

Sajátos egyházszelemlétem határozta meg az ULOSZ-beli szerepvállalásomat. Már a teológia elvégzése után, gyakorló segédlelkészi koromban az ULOSZ-ban láttam meg azt a szervezeti formát, ahol szabadon tudok tevékenykedni, és jól is érzem magam. Ez a szelemlélet a nyáj és a pásztor bibliai metaforájából indul ki, azaz a pásztorok küldetése és megbízása van, amit Istentől kapott, a nyáj pedig követi az ő pásztorát. A jelenlegi egyházszelemléti formában ez nagyon kevés területen valósul meg, ezért úgy láttam és látom, hogy egy olyan szervezet, ahol a pásztorok találkozhatnak, véleményüket cserélhetnek, betöltött tisztségtől függetlenül együtt lehetnek, kiemelkedően fontos minden lelkész számára.

Az elképzelés tehát az volt, hogy az ugyanolyan gondokkal küszködő lelkésztársaknak legyen egy oázisszerű, töltökezési és találkozási fóruma, ahol önmaguk lehetnek. Ez az elképzelés a lehetőségek rendszeres biztosításában, a szakmai találkozások folyamatos szervezésében valósult meg.

2012 decembere óta töltöttem be az elnöki tisztséget. Már akkor – és azóta is folyamatosan – hatalmas megtiszteltetésként tekinttem erre a megbízásra. Szinte végig éreztem a bizalmat a választmány és a tagság részéről, és ez nagy elégtételt adott a munka végzéséhez. Véleményem szerint nem is lehet ezt másként végezni, csak

is mint egyöntetű és kölcsönös bizalmon alapuló szolgálatot. Mindvégig igyekeztem a konszenzus, a közös egyetértés elvét követni és gyakorolni, mert szerintem az egyházban ez a járható út, nagyobb ereje van ennek az írott törvénynél is.

Természetesen mint önkéntes tevékenységnek ennek is megvan a korlátai, hiszen ezzel párhuzamosan a gyülekezeti munkát is kellett végezni. Kiemelten köszönettel tartozom a választmány tagjainak, akikkel együtt végeztük ezt a szolgálatot!

• Hogy látja, mi a szerepe a szervezetnek, amely 1990-ben alakult újjá?

Az ULOSZ története visszanyúlik az 1880-as évekre (erről Molnár Lehel 2008-ban írt tanulmányt *Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének rövid története* címmel). 1948-ban az állam betiltotta az egyletek és egyháztársadalmi szervezetek működését, majd 1990 után újjáalakult az ULOSZ is.

Az idők során kialakult egy alapszabályzat, amely rögzítette szervezetünk céljait. Ezek között a következők szerepelnek: a lelké-

szek önképzésének és szakmai fejlődésének elősegítése; a lelkészek érdekvédelme; a lelkészi hivatástudat ébrentartása; képviselők általi részvétel az egyházi vezetésben; az egymással szembeni tisztességesség szorgalmazása; szociális gondoskodás a nehéz körülmények között levő lelkészek és családjuk megsegítése érdekében. Nagyjából ezek a célkitűzések határozzák meg a lelkészszövetség szerepét az egyház életében. Ugyanakkor az évek során ezek a szerepek váltakoztak is. Volt időszak, amikor az önképzés és a szakmai fejlődés került előtérbe, máskor pedig az érdekvédelem. Az önképzéshez kapcsolódik az ULOSZ *Unitárius Szószék* című kiadványa, amely többéves szünet után tavaly újra megjelent, Nagy Adél szervezési, valamint Fülöp Alpár szerkesztői munkájának köszönhetően.

• Mint az ULOSZ tagja, milyen, a szervezet által nyújtott tevékenységeket, lehetőségeket értékel a leginkább?

Ha valamelyik lelkésztársunkkal baj van, nehézségei adódnak, akkor a szolidaritáson alapuló segítségnyújtás a fontos. Általában véve az összetartozás, az egymás megbecsülése, a szolgatársi viszony gyakorlása, a kapcsolattartás, az egymás számontartása és az ezekre irányuló tevékenységek, találkozások, beszélgetések, viták igen hasznosak. Manapság a hivatástudat erősítése igencsak fontos feladat.

Külön kiemelem a lelkészcsaládok találkozója néven szervezett családos együttléteket. Az ULOSZ évente két alkalommal szervez olyan eseményeket, ahol megfelelő

környezetben a lelkészek házastársai, férjek és feleségek, valamint a gyermekek is részt vehetnek. Ezek páratlan lehetőségek, ahol alkalom adódik ismerkedésre a családtagok között is, valamint a lelkészcsaládok gyermekei szervezett formában együtt lehetnek, ismerkedhetnek. Lehetőség nyílt a különböző lelkésznevezdékek közötti kapcsolat ápolására, hiszen a fiatalabb és az idősebb szolgatársak többnyire csak a hivatalos egyházi alkalmakról ismerik egymást. Örvendek, hogy nagyon sokan éltek ezekkel a lehetőségekkel! Remélem, azok is bekapcsolódnak majd,

akik korábban kimaradtak valamilyen okokból.

• Az elmúlt tíz év során kifejtett szervezeti tevékenységből milyen megvalósításokat emelne ki?

Elsősorban a munkaértekezletek, lelkészcsaládok találkozója, konferenciák folyamatos szervezését és lebonyolítását. Ezekon a találkozókon születtek meg a különböző ötletek, kezdeményezések. Ezeket az élő, lüktető, baráti alkalmakat tartom a legfontosabbnak.

2018-ban jelentős magyar kormánytámogatáshoz jutott a lel-

készszervezet, amely révén sok szép kiadvány (könyvek, hanglemez) megjelenéséhez járultunk hozzá.

Jelenleg megjelenés előtt áll Kovács István egykori teológiai tanárunk írásait, prédikációit tartalmazó kötete.

Büszkeséggel tölt el, hogy egyházunk jubileumának évében a választmány felkarolta javaslatomat, és közös munkával sikerült új palástokkal megajándékozni a lelkészeket. Eddig 132 palástot készítettünk el és adtunk át lelkész-társainknak. Ennek az egyedi megvalósításnak különösen örülök!

In memoriam Balázs Dénes

Balázs Dénes, a Délnyugat-Erdélyi Szórványegyházközség dévai gondnoka 1932. március 18-án született a Hargita megyei Lókodon. 1982 óta, negyven éve töltötte be a gyülekezet gondnoki tisztségét.

Hűséges, elkötelezett és lelkiismeretes vezetője volt a gyülekezetnek azon időszakban, amikor az nem rendelkezett saját ingatlannal. De odaadással járt el meg-

bízgatásában az ingatlan vásárlása után a fejlesztési munkálatok

előmozdításában is. Az ő kitartásának is köszönhető, hogy Déván jelenleg önálló unitárius egyházközség létezik és működik. Egyházközségi feladatai mellett hűséges őrzője és ápolója volt Dávid Ferenc szellemi örökségének és a dévai várban található emlékcéllának.

Temetési szertartását Koppándi Zoltán Attila és Koppándi Júlia lelkészek végezték július 11-én a dévai református temetőben.

Pihenése legyen csendes a jó Isten ölelésében!

Amikor a szekér megkerüli a lovakat

A cím egy kissé furán hangzik, de igazságot tartalmaz. Miről is van szó? Hatvankét éve, hogy e szép kis faluba, Alsóboldogfalvára kerültem, s mivel mindig is érdekelt a néprajz és a történelem, ezért elkezdtem a falu történetét kutatni. Meggyőződtem, hogy igen régi idők óta élénk kultúrmunka folyt a házasmemberek, romák és ifjak körében. Harminchét évig én is kultúrigazgató voltam, s ez alatt az idő alatt a kultúrnapló szerint nyolcvanhét rendezvényt szerveztem.

Utánam Orbán Erika következett, aki szintén gazdag tevékenységet fejtett ki. Az csak természetes, hogy legtöbb rendezvényt az ifjakkal szerveztünk. Miután Orbán Erika lemondott magasabb beosztása miatt, sajnos stagnál az effajta tevékenység.

Szerencsére 2013. szeptember 6-án Gábor Viola és néhai Gyarmathy Anna megszervezte a nyugdíjasklubot, mely aktívan tevékenykedik. Időközben személyes okok miatt Gábor Viola lemondott, Gyarmathy Annát az Isten magához szólította. Az irányítói szerepet ma Tamási Rozália és Engi Éva töltik be, akik összetartják az időseket. Ha e klub nem létezne, a nemzeti ünnepeken és az egyházi rendezvényeken szegényebb lenne a műsor, de ezen kívül színdarabokat is betanulnak. Kapcsolatot tartanak a medeséri, kissolymosi, fiatfalvi és nagygalamfalvi idősek klubjával is.

Ezért is adtam írásomnak e fura címet, mert ma már az idősek járnak a fiatalok előtt kulturális téren, de még az összetartás terén is. Fogadják szeretettel az egykori igazgatótól, aki fölött már szintén eljárt az idő, e sorokat.

GÁLFALVI GÁBOR

Általános iskolai találkozó Szentgericén

BÉRES EDIT

• Megható, különleges nap június 12-e: Szentgericén egy nemzedék, az 1957-ben születettek nemzedéke fél évszázaddal ezelőtt végezte az általános iskolát.

Milyen furcsa az élet, gyerekkorban úgy érezzük, hogy az idő csigalassúsággal halad, aztán egyik napról a másikra eltelik ötven év. Mintha egy pillanat alatt történt volna minden, észre sem vettük, és hirtelen felnőttünk, szétszóródtunk, dolgozó emberekké, szülőkké váltunk, gyerekeket neveltünk, és nyugdíjasok lettünk.

Az ötvenéves találkozókat ünnepeljük, ami számunkra az összetartozás ünnepe is. Arra a hírre, hogy újra találkozhatunk, félbeszakítottuk napi teendőinket, félretettük egy pillanatra gondjainkat, s eljöttünk ide egymást megölelni, meghallgatni, kezét szorítani és emlékezni.

Emlékezni akarunk együtt a vidám, gondtalan gyerekkorra, az örömteli évekre, s megpróbáljuk egy pillanatra idevarázsolni ma a régi, kedves diákkor élményeinek világát. Hiszen együtt éltük át a tanítási napok izgalmait, a feleltetések szorongásait, együtt nevetgélünk, játszottunk, kirándultunk, ünnepeltünk, hancúroztunk az iskolaudvaron. S nemcsak az osztálytermet s iskolaudvart osztottuk meg egymással, hanem örömeinket, gondjainkat, együtt szőttük a terveket, a kamaszos álmokat. Nagyon jó érzés felidézni magunkban a régi gyereket, a mindig nevetgélő, rohangáló, tréfálkozó pajkos fiút vagy lányt, akit a lelkünkben örökké őrizni fogunk.

Persze mindannyian nagyon megváltoztunk az eltelt évek alatt. Az idő egyre több ősz és fehér hajszálat lopott fejünkre, redőket a homlokunkra, arcunkra, külsőre nagyon sokat változtunk. A kedves, ismerős arcokra rá vannak rajzolva a gondok, nehézségek nyomai, a hétköznapok fáradalmi is. De szívünk legmélyén azért ott van a régi gyerek.

Ezen az ünnepi napon ötven év távlatából mondunk még egyszer köszönetet egykori tanárainknak, tanító néninknek, szüleinknek s mindazoknak, akik segítő kezét nyújtottak nekünk, egyengették lépteinket. Köszönet mindazért, amit értünk tettek, a sok jó-ságért, szeretetért, amit kaptunk tőlük, a sok jó tanácsért, az életre szóló nevelésért. Köszönet azért, hogy megtanítottak bennünket, hogy vállaljuk a mindennapi munkát, küzdelmet, hogy a szürke hétköznapokban is keressük a jót, a szépet.

Szeretettel köszöntjük itt volt nevelőinket, Tőkés tanító nénit, Tőkés tanár urat, Siklódi tanárnőt, Ibi tanító nénit, Csongvay tiszteletes asszonyt, akik ebben az ünnepi pillanatban is velünk vannak. Még egyszer köszönet mindenért, s egészséget, sok örömet, nyu-

godt és szép öregkort kívánunk nekik. Gondolunk és emlékezünk azokra az osztálytársainkra is, akik ma nem lehetnek velünk: Bercire, Péterre, Ilkára, Margit-
ra, akiknek a sors nem engedte megélni ezt az eseményt.

De gondolunk ma osztályfőnökünkre, Szabó Gyulára, iskolaigazgatónkra, Siklódi Sándorra, valamint a minket ötvenegy évvel ezelőtt konfirmáltatókra, Gáspár András református és Csongvay Attila unitárius tiszteletes úrra, aki azért is felejtethetetlen számunkra, mert szülőfalunkban mi voltunk az első konfirmációs nemzedéke. Szomorúan, de hálával és szeretettel gondolunk az élők sorából eltávozott szüleinkre is, s emlékezünk ma mindazon osztálytársainkra, tanárainkra, lelkészeinkre, akiket a halál túl hamar elszólított közülünk. Áldott legyen emlékük, csendes, nyugodt a pihenésük!

A mai találkozó arról is tanúskodik, hogy büszkék lehetünk nemzedékünkre. Akárcsak ezelőtt tizenöt évvel az ötvenévesek kortárstalálkozójára, ezúttal az ötvenéves általános iskolai találkozóra is eljöttünk, itt vagyunk, ünnepelünk, mert nem feleedtük el egymást, nem feleedtük el a szülőfalunkat, idekötnek az éltető gyökerek. Az, hogy két szép találkozót is szerveztünk, büszkeséggel tölthet el minket, s azt sugalmazza, hogy rendhagyó és különleges a mi nemzedékünk. Reméljük, hogy más nemzedékek is követik példánkat, hogy hagyományá alakul ez a felemelő esemény, s legalább az igazán kiemelkedő évfordulók összegyűjtik falunk szülőiteit.

Ma visszanezünk egy kicsit az eltelt ötven évre, ami jót is, rosszat is hozott. Valószínűleg sikerek, megvalósítások sorozata is mindannyiunk számára, de elfogadjuk azt a tényt, hogy elkerülhetetlenül vannak mindig kudarcok, csalódások, fájdalmas élettapasztalatok is mindannyiunk életében. Jó esetben ezekből is tanultunk, és továbbra is tanulunk, erősítik jellemünket, megedzik akaratomkat.

Mi, öregdiákok, a találkozó után ismét szétszéledünk, örökre megőrizve szívünkben az ünnepség felemelő perceit, a barátság, szeretet és összetartozás találkozóját. De mielőtt újra elmennénk, hálát adunk Istennek az életért, az eltelt ötven évért, s áldását kérjük további életünkre is.

Azzal a gondolattal térünk vissza otthonainkba, hogy míg élünk, mindig megtaláljuk az ide visszavezető utat, meghalljuk mindig egykori iskolánk, szülőfalunk hívogató szavát.

Zárógondolatként Kassák Lajos szavait idézem: „Aki elment, az elment. De aki egyszer nálunk volt, az többé soha nem mehet el tőlünk egészen.”

„Jöjjetek, mert már minden készen van!” (Lk 14,17)

A nagy vacsora példázatának mondata a készre hívja a vendégeket, természetesen nem vacsorára, hanem Istennel való közösségvállalásra. Semmit nem kell vinned, csak megjelened, elmenned. „Jöjjetek, mert már minden készen van!” – ez az újszövetségi idézet áll a mészkői unitárius egyházközség templomának idén elkészült úrasztali terítőjén is.

Sokszor fel sem fogjuk, milyen áldottak vagyunk: felépülve, készen áll több évszázados templomunk, készen áll, otthont kínál a közösség, készen áll minden, amire hitéletünk szempontjából szükségünk lehet. Készen áll, de nem mi építettük fel. S ma az a kicsi is, amit hozzá kell tennünk, sokszor erőnk felettinek tűnik. Ma már azt is örömmel ünnepelhetjük, ha legalább azt megtarthatjuk, amit örökségbe kaptunk.

Értékkörző gyülekezet – értékteremtő közösség

2022-ben a mészkői egyházközség vezetősége a gyülekezet lehető legszélesebb rétegét bevonó tervet tűzött maga elé az év elején. Az *Értékkörző gyülekezet – értékteremtő közösség* program egyik céljával a templomi varrottások megújítását vette tervebe.

Első lépésként az egyházközség kommunikációs csatornáin kértük fel az egyháztagokat a bekapcsolódásra: egyrészt pénzadományukkal támogathatták a kezdeményezést, másrészt bekapcsolódhattak az írásos terítők elkészítésébe. Előbbi a terítők elkészítéséhez szükséges anyagok beszerzésének költségeit volt hivatott biztosítani. Utóbbi a szépen varró asszonyokat szólította meg.

A felhívás és megszólítás eredménnyel járt, hiszen két hónap alatt megfelelő összegű adomány gyűlt össze. Ezzel egy időben nyolc asszony vállalkozott a terítők elkészítésére, akik február elején kezdték el a munkát, és pünkösdre be is fejezték. Az új templomi terítők felavatására a június 19-i ünnepi istentisztele-

ten került sor. Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult a Balázs Ferenc Szeretetotthonban.

Itt akár be is fejeződhetne a tudósítás, hiszen a mit, hol, kivel és mikor kérdésekre választ adó fenti összegzés teljesíti a híradás feltételeit. A történet azonban – legalább is számunkra – többről szól.

Aranykönyv

A mészkői unitárius egyházközség Aranykönyve az 1968. évben témánk szempontjából fontos bejegyzést tartalmaz. Eszerint „az egyház megalapításának 400. évfordulója alkalmával Szász Andrásné, született Bajka Ilus és ifj. Daczó Mártonné, született Kovács Ida buzgó utánjárásával” az egyházközség nőtagjai „varrottas terítőket adományoztak” az egyházközség temploma számára. Az aranykönyvi tétel tanúsága szerint fentnevezettekkel együtt 68 nő járult hozzá a gyűjtéshez. Kétezer lej gyűlt így össze, amelyből megvarratták a mészkői templom szószerkét, orgonáját, padelőit és úrasztalát több mint fél évszázadon keresztül díszítő terítőket, amelyek sajátos hangulatot kölcsönöztek a Debreczeni László által 1931-ben magyaros stílusban tervezett templombelsőnek.

Az idei kezdeményezés szerves folytatása volt a fél évszázada megvalósítottak. Amikor az avatóünnepségen az 1968-ban 209 lelkes gyülekezet adományozó 68 nőtagjának a nevét ismertettük, akkor tulajdonképpen a most adományozók és munkálkodók édesanyáinak, nagyanyáinak és közeli rokonainak a nevét olvastuk fel. Sőt akadt három olyan személy is, aki 1968-ban és 2022-ben is kivette a részét a templomi terítők kivitelezésében.

2022-ben 57 személy 1895 lejt adományozott. Így lett a mai, 116 lelkes közösség értékkörző gyülekezet.

...már minden készen van

A kezdeményezés azonban túlmutat az értékkörzésen. Ezúttal a munkát nem kiszervezték, mint 54 évvel ezelőtt, hanem a gyülekezet nyolc nőtagja vállalta, hogy sok időráfordítással elvégzi a varrást. A vászon és cérna kiválasztása, a darabok kiszabása, beszegése, a minták kiválasztása és nyomtatása február hónapban közösségi tevékenységgé formálódott. Ezt követően ki-ki otthon folytatta a munkát.

Hálásak vagyunk Bálint Réka, Halmágyi Piroska, Halmágyi Piroska özv., Kereki Ági, Nagy Anna Mária, Nagy Ildikó, Nagy Mária és Szél Éva egyházközségi tagjainknak a közel

1100 órányi, 135 munkanapnyi kitartó munkáért, valamint a szakértelemmel és szépen elkészített templomi terítőkért.

Így lett a mai gyülekezet értékteremtő is.

Jöjjetek, mert már minden készen van! – közösségvállalásra, bekapcsolódásra hívja ezután is a mészköi

templom középpontjába helyezett úrasztalán levő idézet a ma és a holnap emberét. Vajon meddig lesz, aki meghallja a hívást, vajon hányan hallják meg? S vajon hányan lesznek a kész megtartók és továbbadók?

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

Hammas

Azt hiszem, hogy nagyon kevesen tudják, mi az a hammas.

Nem tévesztendő össze azzal a jelzővel, mikor az ágról leszakítunk egy finom, érett, hamvas szilvát, s talán más egyebekre is használjuk a hamvas kifejezést, mely mintegy jelzése a frissességnek, üdeségnek.

A hammas egészen más.

Székelyföldön durgának is nevezik. Érdekes, hogy a számítógépem egyik kifejezést sem ismerte fel, mert alápirosazta, jelezvén, hogy valami nem stimmel a használt szavakkal.

Lenyírtam a kertet, s lett 10-12 rakás a sarjúból, s szoltam az egyik szekeresnek, hogy vigye el, mert a komposztárolóm már tele van.

– Rendben – mondta a szekeres –, csak várjon, hogy hozzak egy hammast, s abba beleöleljük a fűvet, s két-három merítéssel máris kint van a szekerem derekában.

A hammasról – több embert megkérdeztem – senki nem tudta, miért viseli ezt a nevet a nagy, lepedő alakú szőtemény, lett legyen csepű, kender vagy újabban akármi (pokrócféleség).

Használják a hammast a kitépelt fuszujka, borsó s más indás, fűszerű termékek hordásához, sőt a javításra viendő televíziót is hammasba vagy pokrócba bugyolálják.

Nemrég írtam a megszűnt szakmákról, mesterségekről egy kis értekezést, s most itt a hammas rejtélyeit fogom megfejteni. A hammas a régi falusi életben természetes tartozéka volt egy olyan munkafázisnak, amely évente néhányszor minden tisztaságot igénylő háztájnak az elmaradhatatlan tartozéka volt. Ezt a műveletet szapulásnak nevezték. Az előre beáztatott ruhákat, fonalakat berakták egy hatalmas fakádba. Ezt a kádat különben használták szilvaszedéskor a cefre tárolására is. Szóval a kád több funkciót is ellátott. A télire eltett fejeskáposztának már külön kádat használtak, és érdekes, hogy ezt edénynek nevezték, pedig pont olyan volt, mint a szapulókád, esetleg valamivel szerényebb méretű.

A szapulókádba berakták a ruhákat (esetenként gúnya nevet is használtak). Vigyáztak arra, hogy a gyolcs, kender s finomabb fehérnemű a kád felső felébe kerüljön, s alább tették a kevésbé igényes holmit,

zsákot s miegymást. A kád fenekén volt egy kerek fúrat, s ezt a lyukat egy szalmából lazán összesodort szalmadugóval zárták el, amely azonban a kádban lévő víz elszivárgását biztosította.

Miután a kád teljes térfogatát megtömték a szapulni való gúnyával – itt jegyzem meg, hogy posztónemű öltözékeket soha nem szapultak –, a kád tetejét leterítették azzal a lepedőszerű nagy szőteménnyel, amelynek hammas volt a neve. Úgy terítették a kád szájára ezt a hammast, hogy közepén maradjon egy öble, amelybe beletettek néhány lapátnyi hamut. Fontos volt vigyázni arra, hogy kifejezetten ép bükkfa hamu legyen használva erre a célra. Azt beszéltek az öregek, hogy a vadgesztenye és a diófa hamujával való szapulás után a ruhákat el lehetett dobni.

Az ércüstben többször vizet forraltak, s ezt a forró vizet rámerték a hamura, s így lett a durgából, durva lepedőből hammas, amely immár a lúggá változott vizet átengedte magán, s az szép lassan átszivárgott a szalmadugón, amelyet alul kifogtak s még vagy háromszor újramelegítettek s ezt a folyamatot megismélték néhányszor. Egy éjszaka a kádban a ruha pihent a forróságban, lúgban s csak másnap kezdtek szétszedni a szapulnivalót. A tele kád elég nehéz volt s ezért ezt egy székláb nevű posztamentumra helyezték. Ez egy U alakú háromláb volt, amelynek kivitelezése alkalmassá tette a kád körüli forgolódásra a ház asszonyát vagy asszonyait. Azért írtam többesszámot, mert ezt a műveletet kalákában csinálták egymást kiegészítve az asszonyemberek (ahogy mondták régen).

A szapulókádból, miután kihűlt a ruha, a patakra vitték, s ott kisulykolták. A hófehér, tiszta kiterített ruhák száradása idején minden menyecske kifeszítette a mellkasát, s láttatta a környezetével, hogy nem csak azért ment férjhez...

A hammast a szapulás végeztével erre-arra, hordásra használták a gazdaságban.

Kolozson az idősebbek mind tudják, hogy a hammas egy nagy rongy, de szapulást már nem láttak. Nagyon nem csodálkozom, mert itt folyó sem volt a sulykoláshoz, azonban a tisztaságérzetük megkeverte az ideillő módszert. Azon melázgatok, hogy a hammas neve még míg fuszujka, borsó, sarjú lesz, megmaradhat, de azt, hogy ezt a nagy rongyot miért keresztelték hammasnak, néhányadmagammal elvisszem.

FARKAS DÉNES

SZERETETSZOLGÁLAT

A Gondviselés Segélyszervezet hírei

Segélyszállítmányaink egyik kiemelt iránya Dél-Ukrajna, ahonnan több menekültcsalád is a kolozsvári egyházi épületeinkben lelt menedékre és vált szervezőtársunkká hónapok óta a segélyezési tevékenységeinkben. **Az odesszai és a környékbeli, ljubasivszkai kórházakba – Vladimir Szkalszkij szervezőtársunk által – június 22-én újabb adományokat juttattunk el: defibrillátort, ekográfkészüléket, áramfejlesztőket, más kórházi felszereléseket, tábortábori ágyakat, matracokat, hálósákókat és más műszaki-használati eszközöket, vitaminokat, gyógyszereket, tisztálkodási termékeket és tartós élelmiszereket.**

Az immár harmadik segélyszállítmányunk összértéke 80 944 lej (= 6 471 000 Ft = 17 207 USD). Az első két segélyszállítmányunkat – március 26-án, majd április 16-án – szintén az Odesszából Kolozsvárra menekült szervezőtársaink közreműködésével juttattuk célba.

A ljubasivszkai intenzív terápiás kórház Facebook-oldalán 2022. június 23-án az alábbi visszajelzés jelent meg az adományok megérkezéséről (kivonatos magyar fordításban): „Tegnap a Gondviselés Segélyszervezet egy hihetetlenül fontos és hasznos csomagot adott át nekünk Vladimir Szkalszkij segítségével. [...] Köszönjük a támogatásokat még egyszer, egész életünkben hálásak leszünk! Segítségüket nemcsak alkalmi támogatás számunkra, hanem fejlődési lehetőséget is biztosít kórházunkban ebben a kritikus órában. A támogatásként kapott felszerelések nagy része már üzembe van helyezve. Légy egészséges, vigyázz magadra és a körülötted lévő világra!

Ismételten köszönjük szépen a Gondviselés Segélyszervezetnek!”

A Magyar Unitárius Egyház és a Gondviselés Segélyszervezet július 4–8. között tábort szervezett 21 ukrain menekültgyermeknek. A színes programot három ukrain táborvezető és Elekes Zsolt

iskolalelkész biztosította a szindi unitárius paplakon. A táborozó gyermekek kikapcsolódhattak, különféle foglalkozásokon vettek részt, megmártóztak a faluközpontban levő medencében, kirándultak a Tordai-hasadékbán, esténként pedig táborúzt körül sütögettek és énekeltek. Reméljük, hogy ezáltal is hozzá tudunk járulni a háború elől Kolozsvárra menekült ukrainai gyermekek honvágyának enyhítéséhez, és az otthon maradt szeretteik hiányának elviseléséhez. A felemelő táborért köszönettel tartozunk minden támogatóknak és a szervezőknek!

Július 14-én újabb segélyszállítmányt adott át a Magyar Unitárius Egyház és a Gondviselés Segélyszervezet a Kárpátaljai Református Egyházkerület Diakóniai Koordinációs Irodájának. A 66 900 lej (= 13 592 USD) összértékű újabb szállítmány tartós élelmiszereket, ásványvizet, mosóport és tisztálkodási szereket, matracokat, izzókörtéket és palackos gázégőket tartalmazott. Az élelmiszersegélyek németországi adományozói forrásokból származnak, kiemelten a johannita rendtől, amelynek képviselői az erdélyi Wolter Alapítvány és Lókodi Ifjúsági Alapítvány közvetítésével bizta a Gondviselés Segélyszervezetre a célba juttatást. A segélyszállítmány többi részének beszerzése célirányos adományokból történt, mint például a Religions for Peace nemzetközi szervezet támogatásából és az amerikai egyesült államokbeli unitárius univerzalista háttérű hozzájárulásokból. Az adományok rendeltetésszerű felhasználását biztosító kárpátaljai református egyházi elöljárókkal együtt köszönetet nyilvánítunk minden támogatónak!

NŐK VILÁGA

Beszámoló a Marosi Unitárius Egyházkör nőszövetségeinek találkozójáról

NAGY GIZELLA

*„...aki nagy akar lenni közöttetek, az legyen a ti szolgá-
tok; És aki közületek első akar lenni, mindenkinek szolgál-
ja legyen.” (Mk 10,43–44)*

• A Marosi Unitárius Egyházkör nőszövetségei július 2-án a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius templomban és a Studium Hub épületében közgyűlést tartottak. Az istentiszteleten Liker Henrietta magyarzsákodi segédlelkész imát mondott, Kiss Zsuzsánna ikland-nagyernyei lelkész prédikált, az énekvezéri teendőket Szabó Hajnal Imola, a házigazda egyházközség énekvezére látta el. Köszöntő beszédet mondott Nagy László helyi lelkész, Fazakas Lajos Levente esperes, Konrád Tünde és Balázs-Fülöp Ildikó házigazdák, Demian Ibolya köri elnök. Dimény Csilla Júlia UNOSZ-elnök köszöntőlevelét e sorok írója olvasta fel. Demian Ibolya bemutatta a köri vándorabrosz elkészült darabjait, utána a program a Studium Hub közösségi intézmény épületében folytatódott. Az épületről tudni kell, hogy a két marosvásárhelyi unitárius egyházközség tulajdonában van, de a Studium-Prospero alapítvány működteti. A nagyon szépen kivitelezett közösségi épület a Magyar Kormány támogatásával valósult meg, ahol konferenciatermek, nem kormányzati szervezetek irodái, egy gyönyörű kávézó, rezidens orvosi lakrészek és segédlelkésszi lakrész kapott helyet. Itt található a Marosi Unitárius Egyházkör esperesi hivatala is.

A közgyűlés hivatalos megnyitása után a köri beszámoló következett, amit kötetlen beszélgetés köve-

tett. A beszámolók alapján ismételtelen elmondhatjuk, hogy asszonyaink mindig aktívan voltak és vannak jelen a közösségek életében. A világjárvány idején is megpróbálták működtetni az egyházközségek szociális programjait. A szigorító intézkedéseket betartva segítették a segítségre szorulókat. Nem szeretném kiemelni egyetlen nőszövetség munkáját sem, mindenki lelkiismeretesen végezte az önként vállalt vagy rábízott feladatot a nehéz körülmények ellenére. Egyetlen példaértékű szerveződést azonban fontosnak tartok megemlíteni. Marosvásárhelyen, a Bolyai téren nagyszerűen működik és együttműködik a két nőszervezet. A már több mint harminc éve újraalakított nőszövetség a fiatalokból három éve alakult Várunk (Vásárhelyi Rugalmas Unitárius Nők Közössége) csapatával a saját programok mellett vidám, jó hangulatú közös találkozásokat is szerveznek. Ez példaértékű, dicséretre méltó.

A köri beszámolót követő kötetlen beszélgetés központi témája a nőszövetségek és a köri nőszövetség jövőképe volt. A nőszövetségek életében bekövetkezett változások megbeszélése mellett javaslatok is elhangzottak a köri programokra. A közgyűlés azzal a következtetéssel zárult, hogyha akarjuk, akkor van folytatás. A kiscsoportos beszélgetés témája a veszteségeink feldolgozása egyéni és közösségi szinten volt. A veszteség nem újkeletű jelenség, mindig jelen volt az ember életében. Az utóbbi két évben azonban különösképpen időszerűvé vált. Nemcsak szeretteink elvesztése okozott mérhetetlen fájdalmat a világjár-

vány idején, hanem sokunkat a munkahely, a szabad mozgás, a találkozások lehetősége, az anyagi biztonság és sorolhatnám, mennyi minden hirtelen történt elvesztése traumatizált, okozott lelki fájdalmat, vagy változtatta meg életünket. Az volt az általános vélemény, hogy ezekről beszélni kell, hiszen nem vagyunk egyformák, nincs recept a feldolgozásra, de egy-

mástól sokat tanulhatunk. Arra a kérdésre, hogy mik az erőforrásaink veszteségek idején, szinte egybehangzóan az volt a válasz, hogy elsősorban a hitünk. Az is elhangzott mindhárom csoportban, hogy a közösségnek is jelentős szerepe van a sikeres megküzdésben. Sokan megfogalmazták, hogy a nőszövetségi találkozók is erőforrásként szolgálnak. Én is vallom Marie de Hennezellel: „Ha erősebben kapaszkodnánk egymás kezébe, ha jobban hinnénk a szeretet erejében, akkor talán az élet is és a halál is könnyebb lenne.” A kiscsoportvezetők Balázs-Fülöp Ildikó egészségügyi asszisztens, életmódvezetési tanácsadó, Kedei Ibolya és Nagy Gizella mentálhigiénés segítők, gyászkiérők voltak.

A kiscsoportok beszámolóit után Csép Éva Andrea képviselő asszonnyal beszélgettünk a szociális hálónk nyújtotta lehetőségekről vagy épp a hiányosságokról. Beszéltünk a nyugdíjasok, a munkát keresők helyzetéről, lehetőségeiről, a családon belüli erőszakról, a kiszolgáltatott helyzetben lévő idős emberekről, a fogyatékkal élőkéről, és arról, hogy közösségi, nőszövetségi tagként hogyan segíthetünk a bajban lévő embertársainkon. Sok volt a kérdés és, bár az idő min-

dig kevés ebben a témában, mégis mindannyiunk hasznára volt ez a beszélgetés. Köszönjük a képviselő asszonynak.

A „Mit viszünk magunkkal?” kérdésre legtöbbször a hála érzését válaszolták. Zárás után szeretetvendégség következett, amikor ismét elhangzottak a lelkes megerősítések, hogy igen, ha akarjuk, akkor van folytatás. Az én lelkemben is a hála és köszönet érzése fogalmazódik meg. Köszönöm a szervezőcsapatnak, hogy mindent megtettek azért, hogy a találkozó feledhetetlen, szép emlék maradjon. A résztvevőknek és meghívottaknak azt köszönöm, hogy otthon hagyták a munkát a találkozás örömeért.

Köszönet Balázs-Fülöp Attilának a fényképekért, az esperes úrnak és a Bolyai téri egyházközség vezetőségének az anyagi támogatásért, Lőrincz Margitnak, Lőrincz Ellának és Konrád Tündének az ajándéktárgyakért, a Studium Hub vezetőségének az együttműködésért, a szolgálattevőknek a szép élményekért és minden jelen levőnek az együttlétért.

Isten áldja meg életünket, családjaink, közösségeink életét, és segítsen gondviselő szeretetével, hogy az elkezdett munkát folytathassuk!

Ünnepnap Ádámoson

FÜLÖP ERIKA ANNA

• Június 11., szombat ünnepnap volt az Ádámosi Unitárius Egyházközség nőtagjai – és nem csak – számára. Két év „kényszerszünet” után megszerveztük a körüli nőszövetségi közgyűlést.

Ha kissé félszegen és döcögősen indult is a szervezés, készülődés, reméljük, sikerült ezt a napot mind a szervezők, mind a vendégek számára emlékezetessé tenni.

Megható és szívet melengető érzés volt az *Unitárius induló* éneklése közben végignézni, ahogyan a zászlóanyák bevonulnak a templomba és körbeállják az úrasztalát, az ádámosi leányok pedig felkötik az Küküllő körüli nőszövetségek lobogójára a szalagot. Sokan vártak már erre a pillanatra.

A közgyűlést ünnepélyesen megnyitó áhítatot Fülöp Dezső Alpár helyi unitárius lelkész tartotta. Szilágyi Erzsébet történelem szakos tanár, az ádá-

mosi nőszövetség elnökének köszöntőbeszédét követően Dimény Csilla, az UNOSZ elnöke szövegezt az egybegyűltekhez. Beszédében azt hangsúlyozta, hogy mennyire fontos ebben a rohanó, sokszor embert ember ellen hangoló világban arra törekedni, hogy kapcsolatainkat ápoljuk, erősítsük, összetartozásunkat megszilárdítsuk, hisz az összetartozás érzése erőt ad a mindennapokhoz. Az egymást követő nőszövetségi beszámolók pedig arról tanúskodtak, hogy bár két

évre az élet megállni látszott, mégsem volt ez teljesen így. Ha nem is látványosan, de szűkebb körben és „csendesebben” az asszonyok megállás nélkül tevékenykedtek. Kézimunkáztak, az előírt fizikai távolságot betartva találkoztak, beszélgettek, megosztották egymással örömeiket, bánataikat, félelmeiket. Nem feledkeztek meg a rászorulókról, betegekről és idősebbekről sem.

Szentgyörgyi Sándor esperes az egyházkör képviselőjeként és Ádám szülöttjeként fordult a jelenlevőkhöz. Ezúton is köszönjük az egyházköri vezetőség lelki és anyagi támogatását! Fülöp Dezső Alpár rövid egyháztörténeti bemutatójában Ádám „igazgyöngyét” helyezte a fókuszpontba, hisz egy ötszázéves éves műemlék templommal büszkélkedhetünk, amely az évszázadok alatt több mint tíz zsinatnak adott otthont.

Az ünnepi szószéki szolgálatot Bodor Lída Emese medgyesi lelkész végezte a tőle megszokott, a lélek

húrjait megpendítő érzékenységgel. Az énekvezéri teendőket Szakács Noémi küküllődombói kántor látta el. Találkozásunkat Szelcuzán Katalin pszichológus *Adjatok hálát az Úrnak* című előadása és a lelkes ádámosi vallásórások rövid, verses-zenés műsora tette színesebbé.

Igen, hálát adunk az Úrnak ezért a napért, azért, hogy újból együtt lehettünk, együtt imádkozhattunk és örvendezhettünk. Egy-egy mosolyt, ölelést, simogató szót, az összetartozás érzésének erejét vittük magunkkal a következő találkozásig.

Köszönjük a szervezők áldozatos munkáját, a meghívottaknak, hogy megtisztelték jelenlétükkel, és mindenkinek, hogy együtt lehettünk, hiszen: „Egy az Isten, egy az ember, / egyek vagyunk mind itt! / Nem szükséges az embernek / harcolnia mindig! / Hisz a Földre boldogulni / és szeretni jöttünk, / és ha együtt emelkedünk, / nem lesz más fölöttünk! (Aranyosi Ervin)

Amikor összeér a lélek

Így kezdődött: 2010. szeptember 4-én részt vettünk a Homoródszentpálon szervezett UNOSZ-konferencián, ahol találkoztunk a lupény-vulkáni nőtestvéreinkkel, akik Koppándi Zoltán lelkész és néhai Kovács Irma nőszövetségi elnök vezetésével érkeztek. Hazafele együtt utaztunk, nőtestvéreinket Vánca Csilla sepsiszentgyörgyi nőszövetségi elnökünk szállásolta el a panziójában. A lelkész nagyszüleit látogatta meg Árkoson, és felkérésre vasárnap a szentgyörgyi templomban prédikált. A sikeres együttléte azzal vizionoztuk, hogy 2011-ben ellátogattunk a lupényi egyházközségbe, ahol március 15-e tiszteletére Balázs Antal sepsiszentgyörgyi fafaragó kopjafát faragott, amelyet a testvérkapcsolat előhírnökének is tekinthetünk.

Több alkalommal találkoztunk, legutóbb 2021 októberében ők látogattak hozzánk, három év kihagyás után. Most 2022. június 11–12-én ismét mi indultunk útnak. Csodáltuk a Kárpátokat, örömmel töltötte be szívünket, hogy e földön születünk, itt élünk és halunk.

Ebédrel, öleléssel vártak a lupényi paplakon, amelyet valósággal újjávarázsoltak a lelkész, Márton Edit, a gondnok, Úr-Illyés Kálmán, a nőszövetségi elnök, Illyés Anna és az asszonyok segítségével. A hagyományörző szobát a gondnok édesapja bölcsőjével, régi varrottasokkal, eszközökkel, bútorokkal díszítették. Délután a Lupényi Magyar Napok alkalmával a művelődési házban a székelykeresztúri Késői Mákvirágok tánccsoport, valamint a sepsiszentgyörgyi Cantus Firmus dalárda műsorát tapsolhattuk meg. Estébe nyúló beszélgetéssel zártuk a napot.

Vasárnap a közös istentiszteleten hálát adtunk a Mindenhatónak, hogy három év után ismét együtt imádkozhattunk. A Mk 1,16–18 és a Jn 1,43–45 alapján elmondott beszédében Márton Edit lelkész kiemelte a tizenkét éves testvérkapcsolat lényegét: „amikor lelkek találkoztak...”, amelyre büszkék lehetünk, hogy lelki-fizikai kapcsolatot ápolnak családok, embertársak, hittestvérek. Reméljük, hogy ez a kapcsolat továbbra is fennmarad hosszú időn át, fenntartása a következő nemzedék feladata lesz.

Átadtuk a csekély ajándékainkat, majd megemlékeztünk a mindkét egyházközségben eltávozott hittestvéreinkről. A közös fénykép elkészülte után elfogyasztottuk a finom ebédet, amelyet lupényi testvéreink készítettek. Jó hangulatban telt el ez a másfél nap, a fényképalbumot mindenki szívesen forgatta, a szép emlékekről boldogan beszélgettünk, majd feltöltődve lelkiekben, a viszontlátás reményével indultunk hazafele, elkészönve ismerőseinktől és a csodálatos tájtól.

FERENCZI MAGDOLNA
VÁNCSA CSILLA

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Június 26-án a kolozsvári belvárosi templomban ballagott el a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának öt hallgatója: Ilkei Lóránd, Jakab Emese, László Bernadett, Tamási Noémi és Tatár Ágnes Tekla.** Az ünnepségen Koppándi Botond Péter teológiai tanár végzett szószéki szolgálatot. Köszöntőbeszédet mondott Kovács Sándor dékán, teológiai tanár, Rácz Norbert Zsolt, az egyházközség lelkésze és Demeter Sándor Lóránd, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének elnöke. A végzős diákok részéről Ilkei Lóránd búcsúzott, a teológiai hallgatói közösség nevében pedig Szakács György osztotta meg útravaló gondolatait. Az öt diák a stólát és a tógát az ULOSZ által adományozott palástra cserélte, amit Kovács István püspök helyezett szertartásosan a vállukra.

● **Július 4–9. között Várfalván került sor az idei első egyházi gyermektáborra** százöt gyermek részvételével. A tábor témája az egyházi éves téma köré csoportosult, így az egyéni és közösségi értékekről esett szó.

● **Július 11–17. között a konfirmandusok első mozgótáborában nyolcvanhat konfirmált fiatal** Kolozsvárról Tordán, Marosvásárhelyen, Székelykeresztúron, Székelyderzsen és Udvarhelyen át Nagyajtáig **utazott**, és láthatta megelevenedni mindazt, amiről a konfirmációra való felkészülés során tanult.

Egyházköri hírek

● **Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör**

Július 2-án a Vadas-hágó tetején tartották a Vadasi Unitárius Találkozót. A több évtizedes hagyománnyal rendelkező találkozó szervezője idén a Bölöni Unitárius Egyházközség volt.

Az ünnepi esemény istentisztelettel kezdődött, a szószéki szolgál-

latot Szabó Előd ürmösi lelkész-esperes és Kozma Albert bölöni lelkész végezte. A kör nevében Demeter Zoltán felügyelőgondnok köszöntötte a jelenlévőket, majd a bölöniek átadták a találkozósorozat vándorzászlóját a jövő évi találkozót szervező nagyajtai egyházközség képviselőinek. A találkozó kulturális műsorral – fellépett a Bölöni Unitárius Női Dalkör, a bölöni Kék Virág Néptáncscsoport, illetve a homoródabásfalvi Káló József és zenekara – és közös ebéddel zárult.

A sepsiszentgyörgyi egyházközség idén újra kerékpártúrát szervezett Két keréken Isten országa felé elnevezéssel. A 15 helyi egyletes fiatal július 4–8. között Sepsiszentgyörgyről indulva, Sepsiszentkirály, Illyefalva, Szászhermány, Szentpéter, Bodfalu, Árapatak, Hídvég, Bölön, Nagyajta, Miklósvár, Köpec, Barót, Vargyas völgye és a község, Felső- és Alsórákos, Köpec, Szárazajta, Sepsikőröspatak, Árkos érintésével összesen 170 kilométert tett meg hazáig.

● **Kolozs-Tordai Egyházkör**

Június 26-án adott hálát a bányoni gyülekezet a felújított templomáért. A szószéki szolgálatot Kovács István püspök végezte. Csók Zsolt régész a templom történetét ismertette. Köszöntőbeszédet mondott Fekete Béla helybeli lelkész, Csécs Márton, a Kolozs-Tordai Egyházkör esperese, Kelemen Hunor, az RMDSZ országos elnöke, Demeter Stefánia Katalin konzul (Magyarország főkonzulátusa, Kolozsvár), Märginean János, Várfalva község polgármestere, Csép István, az egyházközség gondnoka, Nagy Ilna, Kishágyon testvértelepülés polgármestere, illetve Anthony Makar, a clevelandi West Shore testvérgyülekezet lelkésze. Közreműködött a Flautino Kamaraegyüttes. Kőműves Kelemen balladáját a bányoni kisiskolások adták elő, akiket Köntös Kinga tanító készített fel.

● **Marosi Egyházkör**

A marosvásárhelyi kövesdombi templomban július 3-án az istentiszteletet követően megnyílt Kedei Zoltán festőművész emlékkiállítás. A kiállítást Nagy Miklós Kund és Imre Lídia művészeti írók nyitották meg, közreműködött Lőrinczi György lanton, szavalt Kecskés Lajos nyugalmazott unitárius lelkész.

● **Székelyudvarhelyi Egyházkör**

Július 3-án ikatták be a homoród-oklándi lelkészi hivatalba Tőkés Lóránt lelkészt. Fúvószenekar fogadta az érkezőket, orgonaszó és áhítat emelte a szíveket. Beköszönő prédikációjában a lelkész az apostoli küldetés hangján szólt: „a tűz majd megmutatja, hogy kinek mit ér a munkája.” Kovács István püspök beszédében a gyülekezet előtt megnyíló új lehetőségről, az igazi gyülekezetépítés új kontextusáról szólt. Solymosi Alpár esperes ismertette a kinevezést, valamint átadta a diplomát kulcsát, a Bibliát, az egyházközség kelyhét és pecsétjét. Köszöntőt mondott Elekes Zoltán gondnok, Csíki Áron körí felügyelőgondnok, Nagy Adél, az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének titkára és Bíró Barna Botond, Hargita megye tanácsának alelnöke. Egyed Álmos konfirmandus Dsida Jenő *Templomablak* című versét szavalta el, majd Frunzea Ádám Bach-futamokat adott elő csellóján. A himnusz eléneklése zárta a templomi ünnepséget.

Az ünnepi vacsora alatt fellépett a szovátai néptáncscsoport (amelyet hat évig Tőkés Lóránt mentorált), majd a helyi énekvezér irányításával az oklándi gyermekek, illetve a Frunzea testvérek hegedültek. Az ínycsiklandó étkek mellé abásfalvi banda húzta a muzsikát. Az ünnep különleges mozzanata volt, hogy néhány csókfalvi atyafi is jelen volt, akik ünnepelték és búcsúztatták a gyülekezetükből eltávozó lelkészt.

	1		Hátsó rész	Német rockcsapat	Rost-növény	Európa Kupa	Alapszám	Verseny-szakasz	
Nitrogén vegyjele		2							1. Egyházunk 10. püspöke, 1622-ben, 400 évvel ezelőtt született. 2. 125 éve, 1897. június 25-én Szentábrahámon született lelkész, író, költő. 3. Egyházunk 14. püspöke, 350 éve, 1672 körül született.
Okori nép volt		Mária becézve						L	
Urán vegyjele						Lárma			
						Régi film-márka			
A magyar ... (Ady)			Ady álneve				Lombard folyam		
YR			Orosz ital				Bab-támasz		
Két-dimenziós objektum				Német zeneszerző				Kén vegyjele	Malaszt jelzője lehet
				Hordó-talapzat				Fénymáz	Törpe ló
Szám is, betű is		3							Hálával emleget
Földbe mélyre hatol		Európai Unió							V
Newton					Mátka			Idegen férfinév	
					Király ül rajta			Hamis	
						Buta			
						Robot-repülőgép			
Menyét-féle		Mogorva					Katalin becézve		
Méter		Férfinév					Véd		Mesterségéhez nem értő
Nóta közepe!			Száraz szár				Félholt!		Az alany kérdése
			Port ver fel				Német város		Bőr vegyjele
Bíró fűjja				Újdonság				Csomó	
Svéd autójel				Fakorona				Anyós párja	
					Norvégia autójel		Déry-novella		Nano-méter
					Mondat eleme		Limited, röviden		Lenti helyre
Csem-pészik						Alma közepe!		Petőfi Pálja	
Idős						Rangjelző		Pajzán részlet!	
Épület része							Női név		
							Olasz autójel		
	N								D

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők világa), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (kereszt-rejtvény), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927; kozlony@unitarius.org
A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézetét.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Képzeljétek el, hogy nem egyedül hisztek a jó Istenben. Nem vagytok egyedül azzal, ahogyan imádkoztok, vallásórákra jártok, mert ott vannak mellettek társaitok, ráadásul ez a kör sokkal nagyobb, mint ahogy talán eddig véltétek.

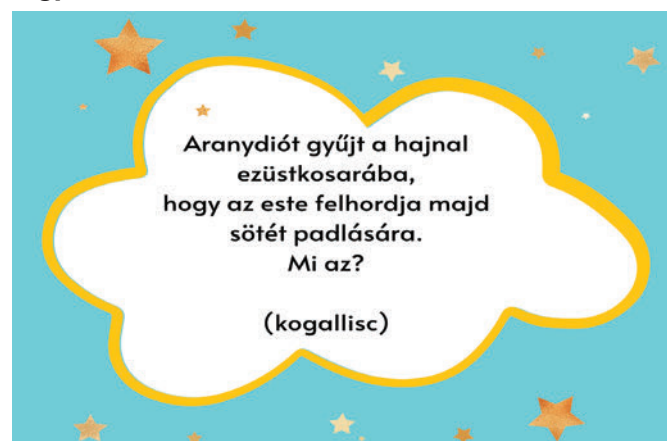
Az *Unitárius Közlöny* augusztusi témája a nemzetközi unitarizmus, unitárius kapcsolataink. Ti is tapasztalhatjátok, hogy mennyire fontosak a kapcsolatok: fontos, hogy szüleitekkel, iskolatársaitokkal beszélgessetek, tanuljatok tőlük, de az is fontos, hogy tágabb közösségekkel is kapcsolatban legyünk. Mi, unitárius emberek is sokfélék vagyunk, és egyben ettől különlegesek is. Sok unitárius ember él a földön olyan közösségekben, amilyenekben mi is, és ezek a közösségek is sok vonásban eltérnek egymástól, de van valami, ami közös bennünk: az egy, örök, igaz Istenbe vetett hitünk.

Feladatok

1. Arra szeretnék buzdítani benneteket, hogy gondoljátok át kapcsolataitokat. Az alábbi kérdések segítségével talán könnyebb, és ezekre itt mind ki is fejthetitek válaszaitokat:

- Ki az, aki a legközelebb áll hozzám?
- Kivel jó beszélgetni?
- Kivel jó játszani?

2. Augusztus 20-án ünnepeľjük a magyar államalapítás és az államalapító Árpád-házi Szent István királyunk napját. Ennek kapcsán az a feladatotok, hogy karikázzátok be a koronák közül a magyar Szent Koronát! Felismerésében segítségetekre lehet a történelemkönyvetek, egy felnőtt vagy az internet.

Világtérkép

3. Keressetek elő egy filctollat, és az alábbi vaktérképen pontokkal jelöljétek meg azon felsorolt országokat, ahol hivatalosan unitáriusok élnek: Argentína, Ausztrália, Bolívia, Burundi, Csehország, Dánia, Dél-Afrika, Finnország, Franciaország, Fülöp-szigetek, Hong-Kong, India, Indonézia, Japán, Kanada, Kenya, Kongó, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Mexikó, Nagy-Britannia, Németország, Nigéria, Olaszország, Románia, Srí Lanka, Svájc, Szingapúr, Uganda, Új-Zéland.

Ukrajnai menekültek segélyezése

Fotók: a Gondviselés Segély-szervezet válogatása.
Cikkünk a 13. oldalon.

Bálint Róbert Zoltán lelkész (Mészkö), **Bardócz-Tódor András** lelkész (Gyepes), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Ferenczi Magdolna** nőszövetségi tag (Sepsiszentgyörgy), **Fülöp Erika Anna** magyartanár (Ádámos), **Nagy Gizella** UNOSZ-alelnök (Marosvásárhely), **Váncsa Csilla** nőszövetségi elnök (Sepsiszentgyörgy)